

Wstęp

Sytuacja pandemii koronawirusa SARS-Cov2, powodującego chorobę Covid-19, jest bez wątpienia nadzwyczajna, a jej rozmiary zupełnie zaskakujące i nieprzewidywalne, zarówno w lokalnym, jak i globalnym ujęciu. Stanowi ona wyzwanie dla polityk społecznych wszystkich państw, ale także organizacji międzynarodowych, dla których jest swoistym sprawdzianem, tak w zakresie solidarności między narodami, ale także zdolności logistycznych i organizacyjnych.

Bezsprzeczne pozostaje, że społeczne, ekonomiczne, psychiczne oraz prawne skutki pandemii będą długotrwałe, a ich faktyczny zasięg nie jest możliwy do przewidzenia. W zakresie polityki społecznej będą one szczególnie wyzwaniami, wobec pojawienia się przez długi czas nieznanych w Polsce zjawisk, jak np. bezrobocie, które wskutek utrwalonych zmian na rynku pracy nie stanowiło przez wiele lat problemu społecznego.

Istotną kwestią w obszarze polityki społecznej będzie zaangażowanie państwa, rozumianego zarówno jako administracja rządowa, ale także samorządowa, będąca przecież najbliższą obywatelom w zdecentralizowanym systemie władztwa, w konieczność przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu, mającemu bezpośrednio i trwałe znaczenie dla funkcjonowania wszystkich grup społecznych. To, w jaki sposób państwo poradzi sobie (bądź nie) z krótko-, średnio- i długoterminowymi problemami, będzie z pewnością miarą jego pozycji tak międzynarodowej, jak i regionalnej.

Z pewnością zasadniczym narzędziem państwa pozostaje tu polityka społeczna i jej instrumenty, która zarówno interwencyjnie w krótkoterminowej perspektywie, jak i długim, przyszłym okresie po pandemii, będzie musiała być tak

prowadzona, w oparciu na nowoczesnych modelach, by, gwarantując swoiste minimum funkcjonowania społeczeństw, nie narażać państwa na utratę płynności ekonomicznej.

Polityka społeczna w czasach kryzysu wymaga specjalnej uwagi – także badaczy – będąc zagadnieniem szczególnie interesującym, mającym bezpośrednie przełożenie na codzienne funkcjonowanie różnych grup społecznych, oczywiście w różnym stopniu. Powstanie niniejszej publikacji możliwe było dzięki badawczemu zaangażowaniu autorów. Cechą szczególną prezentowanych badań jest to, że były prowadzone w okresie trwania pandemii, podobnie jak ich opracowanie i przesłanie do redaktorów książki.

Opracowanie stanowi przegląd najważniejszych obszarów polityki społecznej, które zostały przez autorów poddane analizie w związku ze stanem pandemii, biorąc pod uwagę jej wpływ na funkcjonowanie państwa i społeczeństwa. Jest ono unikalnym w chwili wydania opracowaniem przeglądowym, na które składają się teksty przedstawicieli różnych dyscyplin nauki: pedagogiki, nauk o polityce i administracji, zarządzania, prawa i pracy socjalnej.

W publikacji poruszona została problematyka zarówno praktyczna, jak i teoretyczna dotycząca funkcjonowania instytucji pomocy społecznej i pozycji pracowników socjalnych w okresie pandemii. Analizie poddana została sytuacja wybranych grup społecznych, które szczególnie zostały doświadczone ograniczeniami, a to m.in. uczniowie, osoby z niepełnosprawnościami, wolontariusze, a także seniorzy.

Autorzy poddali rozważaniu także sytuację społeczną rodziny w okresie pandemii, w aspekcie negatywnych skutków długotrwałej izolacji społecznej, jakimi okazały się być częstsze sytuacje przemocy domowej.

Jednocześnie, autorzy dokonali analizy sytuacji pandemii w zakresie polityk lokalnych i działań jednostek samorządu terytorialnego.

Wyrażamy nadzieję, że niniejsza publikacja przyczyni się do rozwoju dyskursu naukowego o trudnych doświadczeniach wywołanych sytuacją pandemii w perspektywie działań, jakie stoją przed polityką społeczną i pracą socjalną w nowych warunkach, w których przyszło nam żyć.

*Norbert G. Pikuła
Miroslaw Grewiński
Ewelina Zdebska
Wojciech Glac*